

PROGRESI I [PA]ARRITUR

Ekstrakti për Kosovën

**Defence Governance
in Central and Eastern Europe**

Transparency International (TI) is the world's leading non-governmental anti-corruption organisation, addressing corruption and corruption risk in its many forms through a network of more than 100 national chapters worldwide.

Transparency International Defence and Security (TI-DS) works to reduce corruption in defence and security worldwide.

We would like to thank the UK Foreign Commonwealth and Development Office (FCDO), the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands and the Centre for Integrity in the Defence Sector (CIDS) for their generous financial support that made the research possible.

Foreign, Commonwealth
& Development Office

Ministry of Foreign Affairs of the
Netherlands

CIDS

Authors: Matthew Steadman (Project Officer) and Stephanie Trapnell (Head of Research)

Editors: Mia Paukovic (Programme Manager)

With thanks for feedback and assistance to: Karolina MacLachlan (Regional Programme Manager) for the initial framework and concept for the report; Natalie Hogg (Director) and Ara Marcen-Naval (Head of Advocacy) for their feedback and inputs and to TI Chapters, reviewers and partner organisations (listed below) for their contributions and insightful reviews of country data and analysis.

Albania - The Institute for Democracy Mediation (IDM);
Armenia - Transparency International Anti-Corruption Centre (TI-Armenia);
Azerbaijan - Transparency International Azerbaijan (TI-Azerbaijan);
Bosnia & Herzegovina - Transparency International Bosnia and Herzegovina (TI-BiH);
Estonia - Transparency International Estonia (TI-Estonia);
Georgia - Transparency International Georgia (TI-Georgia);
Hungary - Transparency International Hungary (TI-Hungary);
Kosovo - Kosova Democratic Institute (KDI);
Latvia - Žaneta Ozoliņa;
Lithuania - Transparency International Lithuania (TI-Lithuania);
Montenegro - Network for Affirmation of the NGO Sector (MANS Montenegro);
North Macedonia - Transparency International Macedonia (TI-Macedonia);
Poland - Maciej Wnuk;
Serbia - Belgrade Centre for Security Policy (BCSP) and Transparency International Serbia (TI-Serbia);
Ukraine - The Independent Anti-Corruption Committee for Defence (NAKO) and Transparency International Ukraine (TI-Ukraine).

© 2020 Transparency International. All rights reserved. Reproduction in whole or in parts is permitted, providing that full credit is given to Transparency International and provided that any such reproduction, in whole or in parts, is not sold or incorporated in works that are sold. Written permission must be sought from Transparency International if any such reproduction would adapt or modify the original content.

Published November 2020.

Transparency International UK's registered charity number is 1112842.

Kosova

Hyrje

Anëtar i Partneritetit për Qeverisje të Hapur	Jo
Konventa e OKB kundër Korrupsionit	Nuk është ratifikuar.
Traktati i Tregtisë së Armëve	Nuk është ratifikuar.

Kosova po bëhet një lojtar gjithnjë e më i spikatur i sigurisë në Ballkanin Perëndimor. Miratimi në vitin 2018 i legjislacionit që hapi rrugën për transformimin e Forcave të Sigurisë së Kosovës në një ushtri kombëtare shkaktoi valë tronditëse në rajon, me Serbinë që akuzoi Prishtinën se “rrihte daullet e luftës”.¹ Ndërkohë që kërcënimet serbe për okupim kanë dështuar të materializohen,² masa/lëvizja ishte e rëndësishme në një rajon që po përjeton militarizimin spiral dhe konkurrencën e ripërtërirë të fuqive të mëdha.³ Me Kosovën që deklaroi ambicien e saj për t'u bërë anëtare e NATO pasi ushtria e saj kombëtare të jetë funksionale⁴ dhe me buxhetin e Ministrisë së Mbrojtjes (MM) duke u rritur me gjashtë milionë euro në vitin 2019,⁵ ky është një moment kritik për Kosovën. Rritja buxhetore u pasua në vitin 2021 me një rritje tjetër prej 5% krahasuar me një vit më parë dhe vendimi i qeverisë së re për të rritur më tej buxhetin për

MM me rreth 48.5% për vitin 2022, në 100 milionë €. ⁶ Pas vitesh lufte me korrupsionin, qeverisjen e dobët dhe mosfunksionimin politik,⁷ investimet financiare në mbrojtje ngrenë rreziqe të konsiderueshme korrupsioni, veçanërisht në mungesë të qeverisjes së forcur të mbrojtjes dhe masave mbrojtëse institucionale ndaj korrupsionit. Përderisa Kosova ka një kornizë të fortë legjislative për mbrojtjen, mbetet një boshllëk i dukshëm në zbatim, i cili ka rezultuar në mbikëqyrje të dobët parlamentare, transparencë të dobët, procedura të fshehta të prokurimit dhe një mjedis të pasigurt për sinjalizuesit. Dështimi për të korrigjuar këto çështje mund të bëjë që shpresat kosovare për një ushtri kombëtare profesionale të shuhet përmes menaxhimit të keq financiar dhe korrupsionit, i cili mund të dëmtojë në mënyrë të pariparueshme ambicet në rritje rajonale dhe ndërkombëtare të Kosovës.

¹ DW, “Legjislativi i Kosovës miraton krijimin e Ushtrisë Kombëtare”, *Deutsche Welle*, 14 dhjetor 2018.

² Andrew Rettman, ‘Serbia kërcënon të pushtojë Kosovën, duke ngjallur kujtime të këqija’, *Vëzhgues i BE*, 6 dhjetor 2018.

³ Sasa Kulenovic, ‘Ballkani Perëndimor dhe kthimi tek armët: A mundet BE të stabilizojë rajonin?’, *Vocal Europe*, Dokument Politikash, 3 tetor 2019.

⁴ Vukašin Živković, ‘Perspektiva e NATO e Kosovës dhe Bosnjë-Hercegovinës’, *Ballkani Perëndimor Evropian*, 8 shkurt 2019.

⁵ Die Morina, ‘Kosova rrit buxhetin e mbrojtjes për të financuar Ushtrinë e Re’, *Balkan Insight*, 8 shkurt 2019.

⁶ [Mbledhja e 36 e Qeverisë, e datës 22 shtator 2021.](#)

⁷ [Freedom House, ‘Raporti për Kosovën’, Freedom House, Uashington DC, 2020, C2.](#)

Mbikëqyrja Parlamentare

Mbikëqyrja legislative e buxhetit (Anketa e Hapur Buxhetore, 2019)	E pa vlerësuar
Shpenzimet ushtarake si pjesë e shpenzimeve qeveritare (SIPRI, 2020)	3.2%
Anëtarë të komisionit me ekspertizë të mbrojtjes %	36% (4/11) ⁸
# e takimeve/vit	9 (2019); 24 (2018); 17 (2017) ⁹
Rishikimi/përditësimi i fundit i politikës së mbrojtjes	N/A

Blokimet e gjatë politik pas zgjedhjeve në vitin 2017 dhe 2019 ka ndikuar rëndë aktivitetet legislative dhe mbikëqyrëse të Kuvendit Kombëtar.¹⁰ Konteksti shumë i polarizuar politik i Kosovës në të cilin anëtarët e Kuvendit mungojnë shpesh, ndonjëherë për shkak të bojkotit, ka rezultuar në dështimin e rregullt të arritjes së kuorumit, duke çuar në vonesa në legjislacionin dhe ushtrimin e mbikëqyrjes.¹¹ Siç e ka theksuar rregullisht Komisioni Evropian, mbikëqyrja e Forcës së Sigurisë së Kosovës (FSK) vazhdon të jetë e pamjaftueshme.¹² Edhe pse legjislacioni i ri që përmirëson procedurat për kontrollin demokratik të FSK hyri në fuqi në vitin 2019,¹³ siç qëndrojnë gjërat, mekanizmat ekzistues të mbikëqyrjes parlamentare të Kosovës janë të dobët. Komisioni për Çështjet e

Sigurisë dhe Mbrojtjes, i riemërtuar së fundmi, duke zëvendësuar Komisionin për Çështjet e Brendshme, Sigurinë dhe Mbikëqyrjen, është përgjegjës për shqyrtimin e politikës së mbrojtjes.¹⁴ Megjithatë, pritet të mbikëqyrë Ministrinë e Mbrojtjes (MM), FSK, Ministrinë e Punëve të Brendshme dhe Inspektoratin Policor, një fushëveprim i gjerë, veçanërisht duke pasur parasysh mungesën e resurseve dhe ekspertizës së komisionit.¹⁵ Për më tepër, zbulimet e lidhjeve të ngushta politike ndërmjet anëtarëve të komisionit dhe udhëheqjes së FSK ngrenë pikëpyetje mbi paanshmërinë e komisionit. Në tre vitet e fundit, komisioni ka dështuar të nisë një hetim të vetëm në këtë sektor dhe thjesht ka shqyrtuar projektligjet.¹⁶ Gjithashtu nuk ka dëshmi se komisioni shqyrton raportet e auditimit të brendshëm, pavarësisht

⁸ Përderisa, katër anëtarë të komisionit aktual kanë shërbyer në komisionin e mëparshëm, asnjë prej anëtarëve nuk ka përvojë profesionale apo arsimore në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë. Historiku profesional/arsimor i anëtarëve aktualë të Komisionit të Mbrojtjes është si vijon: Bekë Berisha (AAK) - Jurist, Kryetar i Komisionit; Enver Dugolli (LVV) – Master i Sociologjisë; Erxhan Galushi (LPRK) - Avokat; Arbër Rexhaj (LVV) – Bachelor i Letërsisë Anlanië dhe Shkencave Politike; Fatmir Humolli (LVV) – Ekonomist; Shqipe Mehmeti Selimi (LVV) – Master në Ekonomi dhe ish veterane e luftës dhe anëtare e KPK; Mefail Bajčinovci (LVV) – Fakulteti i Komunikimeve; Elmi Reçica (PDK) – i panjohur; Hisen Berisha (PDK) Fakulteti Juridik dhe Akademia Ushtarake dhe ish oficer në FSK; Anton Quni (LDK) – Akademia Ushtarake dhe ish-ministër i Mbrojtjes, ish-këshilltar i Presidentit për çështje të sigurisë, ish-oficer në FSK; Slavko Simić (LS) – Profesor i edukimit fizik dhe sportit.

⁹ Shih Institutin Demokratik të Kosovës (KDI).

¹⁰ Freedom House, 'Kosova', C1.

¹¹ Komisioni Evropian, 'Raporti i Kosovës 2019', *Dokumenti Punues i Stafit të Komisionit*, 216 Përfundimtar, Bruksel 29 maj 2019, f. 6.

¹² Komisioni Evropian, 'Kosova 2019', f. 7.

¹³ Shih Ligjin Nr. 06/L-122 për Ministrinë e Mbrojtjes, Ligjin Nr. 06/L-123 për Forcën e Sigurisë së Kosovës, neni 15, 2019.

¹⁴ Kuvendi Kombëtar, "Komiteti për Çështjet e Sigurisë dhe Mbrojtjes".

¹⁵ Plator Avdiu dhe Skënder Perteshi, 'Raporti i monitorimit dhe i vlerësimit: Monitorimi dhe vlerësimi i integritetit dhe qeverisjes së brendshme në Ministrinë e Forcës së Sigurisë së Kosovës dhe Policisë së Kosovës', (Prishtinë: Qendra Kosovare për Studime të Sigurisë, 2016), f. 44.

¹⁶ Komisioni Evropian, 'Raporti i Kosovës 2019'.

se njësia e auditimit të brendshëm të MM kryen afërsisht tetë auditime në vit. Megjithatë, në vitin 2021, komisioni ka shqyrtuar raportin vjetor të performancës së MM, i cili i është paraqitur nga Ministria.¹⁷ Së fundi, sa i përket funksioneve të auditimit të jashtëm, duhet theksuar se raportet e auditimit të jashtëm nuk i dorëzohen komisionit të mbrojtjes dhe

përkundrazi shqyrtohen nga Komisioni për Mbikëqyrjen e Financave Publike.¹⁸ Zyra Kombëtare e Auditimit, e cila kryen një kontroll të jashtëm të shpenzimeve të mbrojtjes, është relativisht aktive në auditimin e sektorit. Megjithatë, aftësia e tyre për të zbatuar rekomandimet e tyre është e kufizuar.¹⁹

Transparenca dhe qasja në informacion

Qasja në informacion në lidhje me mbrojtjen ²⁰ normat e përgjigjes	(1) % i është dhënë qasje e plotë ose e pjesëshme: 100% ²¹ (2) # subjekt i prapambetjes: 0
Ankesa në lidhje me mbrojtjen drejtuar Avokatit të Popullit/komisionerit #	0
A ka autoritet komisioneri mbi MM?	po
Raportet e auditimit për mbrojtjen (2018-2020) #	1 (2018); 1 (2019); 1 (2020) ²²
Indeksi i Buxhetit të Hapur (IBP, 2019)	E pa vlerësuar
Indeksi Botëror i Lirisë së Shtypit (RSF, 2021)	Vendi i 78 nga 180

Kosova ka një rekord të pabarabartë sa i përket transparencës së qeverisë dhe qasjes në informacion.²³ Ndonëse renditet e dyta më e larta në Ballkanin Perëndimor për kërkesat për informacion që dorëzohen dhe përgjigjen pozitivisht, me 56%, shifra mbetet e ulët në nivel ndërkombëtar.²⁴ Ligji i Kosovës për Qasje

Publike në Informacion daton në vitin 2010 dhe u plotësua me Ligjin e ri për Qasje në Dokumente Publike në vitin 2019.²⁵ Ai konsiderohet gjerësisht si një nga kornizat më të mira legislative në rajon, megjithatë, kriteret e klasifikimit të informacionit janë mjaft të gjera²⁶ dhe zbatimi i tij në sektorin e mbrojtjes mbetet i paplotë.²⁷ Në përgjithësi, vonesat në

¹⁷ Republika e Kosovës, 'Legjislativi i VIII – Sesioni pranveror i Komisionit për Siguri dhe Mbrojtje, Mbledhja nr. 3, 5 maj 2021.

¹⁸ Shqyrtimi i fundit i mbrojtjes i Komisionit për Mbikëqyrjen e Financave Publike ishte më 12 qershor 2020.

¹⁹ Zyra Kombëtare e Auditimit, 'Raporti i Auditimit 2018 në Ministrinë e Mbrojtjes', 2018.

²⁰ Sipas përgjigjes së marrë nga MM në kërkesën e KDI/TIK për qasje në dokumente publike. Kërkesa e dorëzuar më 11 shtator 2020, përgjigja e marrë më 14 shtator 2020, brenda 2 ditëve pune.

²¹ Në vitin 2020 ka pasur 11 RAI për informacione të paklasifikuara, 0 vonesa, 0 refuzime, sipas përgjigjes së marrë nga MM në kërkesën e KDI/TIK për qasje në dokumente publike të datës 26 shtator 2021.

²² Zyra Kombëtare e Auditimit të Republikës së Kosovës, 'Raporti i Auditimit 2015 në Ministrinë e Mbrojtjes, Prishtinë, Qershor 2016; Zyra Kombëtare e Auditimit, 'Raporti i Auditimit 2016 në Ministrinë e Mbrojtjes, Prishtinë, Qershor 2017; Zyra Kombëtare e Auditimit, 'Raporti

i Auditimit 2017 në Ministrinë e Mbrojtjes, Prishtinë, maj 2018; Zyra Kombëtare e Auditimit, 'Raporti i Auditimit 2018 në Ministrinë e Mbrojtjes, Prishtinë, maj 2019; Zyra Kombëtare e Auditimit, 'Raporti i Auditimit 2019 në Ministrinë e Mbrojtjes, Prishtinë, korrik 2020.

²³ Rrjeti Ballkanik i Gazetarisë Hulumtuese, 'Liria e Informacionit dhe Gazetarët në Ballkanin Perëndimor: Një hap përpara, dy hapa prapa, Sarajevë, 2019, f. 24-25.

²⁴ Rrjeti Ballkanik i Gazetarisë Hulumtuese, 'Ballkani Perëndimor ende nuk ka përqafuar lirinë e informacionit', BIRN, 26 dhjetor 2019.

²⁵ Qeveria e Republikës së Kosovës, 'Ligji Nr. 06/L-081 për Qasjen në Dokumente Publike', Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, nr. 13, 4 korrik 2019.

²⁶ Republika e Kosovës, 'Ligji Nr. 06/L-081', neni 17; 'Ligji 03/L-178', neni 4.

²⁷ Furtuna Sheremeti, 'Gazetarët kosovarë duhet të kërkojnë zbatimin e qasjes së tyre në informacion', Kosovë 2.0, 31 janar 2017.

dhënien e informacionit janë të shpeshta dhe informacioni i lëshuar mund të jetë sipërfaqësor ose i redaktuar në mënyrë arbitrare. Ekziston një proces i ankesave dhe një Avokat i Popullit i cili mund t'i rekomandojë institucionet që t'u japin qasje pas një refuzimi, megjithëse një hetim i BIRN ka zbuluar se vetëm 45% e kërkesave të tilla kanë rezultuar në qasje në dokumentet e kërkuara.²⁸ Megjithatë, duhet theksuar se sa i përket mbrojtjes, të gjitha kërkesat për qasje në informata janë përgjigjur dhe asnjë rast nuk i është dërguar Avokatit të Popullit.²⁹ Megjithatë, është bërë njëfarë progresi në lidhje me transparencën buxhetore.

Buxheti i mbrojtjes përfshin një ndarje të linjave të ndryshme të shpenzimeve, duke përfshirë shpenzimet kapitale, të tilla si ndërtimi, prokurimi dhe blerjet.³⁰ Kjo plotësohet nga një portal online i planifikimit të prokurimit (e-prokurimi) ku autoritetet kontraktore janë të detyruara të publikojnë detaje për kontratat e paklasifikuara që lidhen me mallrat, shërbimet dhe shërbimet komunale.³¹ Megjithatë, pjesë të konsiderueshme të shpenzimeve buxhetore, veçanërisht të lidhura me shpenzimet kapitale, konsiderohen të klasifikuara, duke i përjashtuar këto kontrata nga publikimi në portal dhe duke kufizuar mbikëqyrjen.

²⁸BIRN, *Liria e Informacionit*, f. 26.

²⁹ Në vitin 2020 ka pasur 11 RAI për informacione të paklasifikuara, 0 vonesa, 0 refuzime, sipas përgjigjes së marrë nga MM në kërkesën e KDI/TIK për qasje në dokumente publike të datës 26 shtator 2021.

³⁰Qeveria e Republikës së Kosovës, 'Ligji për ndarjet buxhetore të Republikës së Kosovës për vitin 2020', *Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës*, Nr. 1, 19 mars 2020, f. 64 dhe f. 100.

³¹ Komisioni Rregullativ i Prokurimit Publik të Republikës së Kosovës, 'Njoftimet elektronike të Prokurimit'.

Korniza e Etikës së Personelit

Legjislacioni i sinjalizimit	Ligji për Mbrojtjen e Sinjalizuesve (2018) ³²
# rastet e sinjalizuesve të sektorit të mbrojtjes	Të dhënat nuk janë të disponueshme publikisht
# Shkeljet e kodit të sjelljes	Ushtarak: Të dhënat nuk janë të disponueshme publikisht
	Civile: Të dhënat nuk janë të disponueshme publikisht
Sistemi i zbulimit financiar	# dorëzuar: Të dhënat nuk janë të disponueshme publikisht
	# i shkeljeve: Të dhënat nuk janë të disponueshme publikisht

Në fund të vitit 2018, Ushtria e sapoformuar e Kosovës miratoi Ligjin për Mbrojtjen e Sinjalizuesve që mbulon edhe organet publike, duke përfshirë institucionet e mbrojtjes dhe ato ushtarake.³³ Legjislacioni i Kosovës konsiderohet gjerësisht si një nga më të kompletuarit dhe më të mirët në Evropë, megjithatë, në praktikë, prioritizimi dhe zbatimi i tij mbetet problem.³⁴ Në sektor ka mungesë të vetëdijes për mekanizmat përmes të cilëve mund të bëhen pretendime. Ekzistojnë gjithashtu shqetësime të rëndësishme se sa efektivisht do të zbatohet ligji dhe shkalla në të cilën garantohet mbrojtja për ata që raportojnë keqbërje, veçanërisht në një fushë kaq të ndjeshme si mbrojtja. Diku tjetër, dispozitat

kundër korrupsionit përmenden vetëm në kodet e sjelljes. Kodi i Etikës për Forcën e Sigurisë së Kosovës i referohet masave për ndërtimin e integritetit dhe konfliktit të interesit.³⁵ Megjithatë, ai nuk ofron udhëzime të qarta se si personeli duhet t'i trajtojë këto çështje dhe nuk ka asnjë provë të disponueshme publikisht që një kod i tillë ekziston për personelin civil. Në mënyrë të ngjashme, përveç një angazhimi në Planin e Integritetit 2019-2022 për Ministrinë e Mbrojtjes,³⁶ nuk ka asnjë dëshmi se trajnimi i rregullt kundër korrupsionit kryhet për personelin në këtë sektor. Ndërsa angazhimi në Planin e Integritetit është pozitiv, nevojiten dëshmi të zbatimit që ai të konsiderohet efektiv.

³² Kuvendi i Republikës së Kosovës, "Ligji nr. 06/L-085 për mbrojtjen e sinjalizuesve", *Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës*, Nr. 22, 18 dhjetor 2018.

³³ Kuvendi i Republikës së Kosovës, "Ligji nr. 06/L-085 për mbrojtjen e sinjalizuesve".

³⁴ Xhorxhina Bami, 'Për sinjalizuesit në Kosovë, Mbrojtja në letër por jo në praktikë', *BIRN*, 27 korrik 2020.

³⁵ Forca e Sigurisë së Kosovës, 'Kodi i Etikës për FSK', 2019.

³⁶ Ministria e Mbrojtjes, "Plani i integritetit për 2019-2022", 2019.

Operacionet

Personeli total i forcave të armatosura (Banka Botërore, 2018)	N/A
Trupat e dislokuara në operacione #	N/A

Kosova aktualisht nuk merr pjesë në asnjë operacion ushtarak ndërkombëtar, pasi Forca e Sigurisë së Kosovës është kryesisht një grup i mbrojtjes civile. Megjithatë, me transformimin e tyre gradual në forca të armatosura të plota dhe me synimin e vendit për t'u bërë një vend anëtar i NATO sapo të përfundojë ky proces,³⁷ perspektiva e vendosjes së trupave kosovare jashtë vendit në të ardhmen e afërt po rritet. Pa një theks të vazhdueshëm në përmirësimin e vetëdijes për rrezikun e korrupsionit në operacione, trupat kosovare do të jenë të përgatitura dobët për të luftuar praktikat korruptive që mund të rrezikojnë misionin e tyre. Kosova aktualisht nuk ka një strategji të mbrojtjes dhe asnjë nga dokumentet ekzistuese

strategjike, përfshirë Planin e Integritetit të Ministrisë së Mbrojtjes 2019-2022,³⁸ nuk njohin korrupsionin si një çështje strategjike për suksesin e operacioneve. Kjo është pjesërisht për shkak se FSK nuk merr pjesë në operacione. Megjithatë, një forcë operationale ndërkombëtare pa udhëzime kundër korrupsionit për operacione apo trajnim të institucionalizuar për rreziqet e korrupsionit, rrezikon suksesin e misioneve të saj. Megjithatë, duhet të theksohet se personeli i FSK merr disa trajnime për çështjet e korrupsionit, ndonëse kjo ofrohet nga partnerët bilateralë si Britania e Madhe, Norvegjia dhe NATO dhe ende nuk janë integruar plotësisht në pakon e trajnimit të Forcave të Armatosura të Kosovës.

³⁷ Živković, "Perspektiva e NATO për Kosovën dhe Bosnje-Hercegovinën".

³⁸ Ministria e Mbrojtjes, "Plani i integritetit për 2019-2022", 2019.

Prokurimi i Mbrojtjes

Shpenzimet ushtarake (milion USD) (SIPRI, 2020)	77
Konkursi i hapur në prokurimin e mbrojtjes (%)	78.5% (procedurat e hapura jo të klasifikuara); 9.2% (të kufizuara të paklasifikuara); 12% (të klasifikuar) ³⁹
Eksportet kryesore të mbrojtjes (në)	N/A
Importet kryesore të mbrojtjes (nga)	N/A

Shpenzimet ushtarake përfaqësojnë një përqindje relativisht të vogël të BPV të Kosovës, por po rriten me krijimin e planeve për ushtrinë e re kombëtare.⁴⁰ Kjo do të nënkuptojë në mënyrë të pashmangshme një rritje të mprehtë të kërkesave dhe iniciativave për prokurimin e mbrojtjes për pajisjen dhe profesionalizimin e forcës së re. Megjithatë, prokurimi publik në Kosovë mbetet i cenueshëm ndaj korrupsionit, me institucione mbikëqyrëse me burime të dobëta dhe monitorim të pamjaftueshëm të kontratave.⁴¹ Këto çështje janë evidente edhe në sektorin e mbrojtjes, i cili vuan nga nivele të larta të paqartësisë dhe sekretit financiar në procedurat e prokurimit. Ministria e Mbrojtjes dhe Forca e Sigurisë së Kosovës (FSK) nuk publikojnë planet e prokurimit publik, duke e bërë të vështirë përcaktimin se si vendosen vendimet dhe kërkesat. Plani Gjithëpërfshirës i Tranzicionit i FSK (2019-2027) përshkruan planin e tyre të blerjes,⁴² megjithatë dokumenti publikohet në një formë të përmbledhur dhe

përfshihet shumicën e detajeve dhe arsyetimeve. Fshehtësia në procesin e planifikimit të blerjeve dhe në përpunimin e kërkesave të prokurimit është komplikuar më tej nga mbikëqyrja e dobët e vetë procedurave. Korniza ligjore e Kosovës ende nuk është përafëruar me Direktivën e BE për Prokurimin e Mbrojtjes, edhe pse rregulloret specifike u prezantuan në vitin 2019 për të menaxhuar siç duhet prokurimin e mbrojtjes dhe sigurisë, duke përfshirë ato që i nënshtrohen klasifikimit.⁴³ Institucionet mbikëqyrëse gjithashtu vuajnë nga kapaciteti i dobët. Organi Shqyrtues i Prokurimit është përgjegjës për zbatimin e procedurave të shqyrtimit të prokurimit dhe është i autorizuar të shqyrtojë dhe diskualifikojë operatorët nga pjesëmarrja me kërkesë me shkrim të autoritetit kontraktues.⁴⁴ Megjithatë, ka mungesë të personelit kronik dhe dy nga pesë anëtarët e bordit të tyre janë aktualisht të suspenduar për shkak të aktakuzës së tyre në një rast korrupsioni.⁴⁵

³⁹Mesatarisht, tenderët e hapur morën 2.6 oferta për thirrje. Informacioni i disponueshëm në [Platformën e e-Prokurimit](#), qasur më 27 shtator 2021.

⁴⁰Buxheti 2018 – 53,667,393 €, Buxheti 2019 – 58,688,060 (+9.35%), Buxheti 2020 – 63,602,303 € (+8.37%), Buxheti 2021 – 67,317,674 € (+5.37%) Ligji i Financave i Republikës së Kosovës (+5). Ministria e Financave e Republikës së Kosovës, *Ligji për Buxhetin*; Morina, "Kosova rrit buxhetin e mbrojtjes".

⁴¹Komisioni Evropian, 'Kosova 2019', f. 63.

⁴² Ministria e Mbrojtjes, "Plani Gjithëpërfshirës i Tranzicionit të Forcës së Sigurisë së Kosovës 2019-2027", 2019.

⁴³ Qeveria e Republikës së Kosovës, 'Rregullorja (GRK) Nr. 03/2019: Për Prokurimin për Qëllime të Mbrojtjes dhe Sigurisë,' Prishtinë, Mars 2019.

⁴⁴ Qeveria e Republikës së Kosovës, 'Ligji për Prokurimin Publik: Neni 99 - Funkcionet dhe kompetencat e Organit Shqyrtues të Prokurimit', Prishtinë, 2011.

⁴⁵Komisioni Evropian, 'Kosova 2019', f. 65.

Central & Eastern Europe Results

Albania	D	High Risk	Latvia	B	Low Risk
Armenia	D	High Risk	Lithuania	C	Moderate Risk
Azerbaijan	F	Critical Risk	Montenegro	E	Very High Risk
Bosnia & Herzegovina	C	Moderate Risk	North Macedonia	C	Moderate Risk
Estonia	C	Moderate Risk	Poland	C	Moderate Risk
Georgia	C	Moderate Risk	Serbia	D	High Risk
Hungary	D	High Risk	Ukraine	D	High Risk
Kosovo	D	High Risk			

The Government Defence Integrity Index (GDI) is a comprehensive assessment of the quality of institutional controls to manage the risk of corruption in defence and security institutions. It provides a snapshot of governance within the defence sector in a country. For more information on the GDI, please go to ti-defence.org/gdi

Acronyms

ASK – Anti-Corruption Agency (Montenegro)
 BIRN – Balkan Investigative Reporting Network
 ECDI – Estonian Centre for Defence Investment
 EDF – European Defence Fund
 EPF – European Peace Facility
 EU – European Union
 FoIA – Freedom of Information Act
 GDI – Government Defence Integrity Index
 GDPR – General Data Protection Regulation
 MFF – Multiannual Financial Framework
 MP – Member of parliament/national assembly
 NATO – North Atlantic Treaty Organisation
 NAKO – The Independent Anti-Corruption Committee on Defence (Ukraine)
 NGO – Non-Governmental Organisation
 OECD – Organisation for Economic Cooperation and Development
 PiS – Law and Justice Party (Poland)
 PSOTC – Peace Support Operations Training Centre (Bosnia)
 R&D – Research and Development
 RSF – Reporters Without Borders
 SAI – Supreme Audit Institution
 TI-DS – Transparency International Defence and Security
 UN – United Nations
 UOP - UkrOboronProm